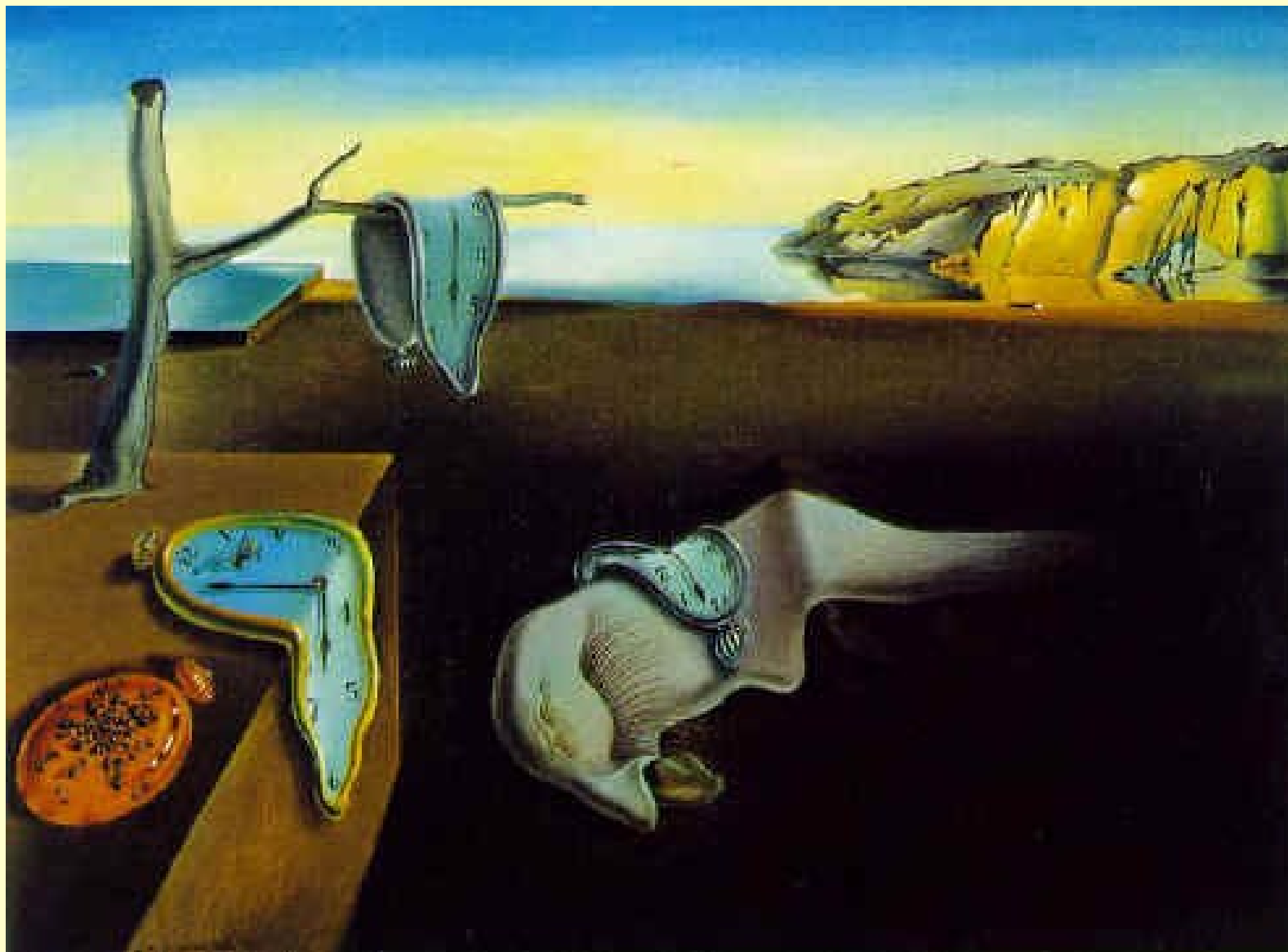
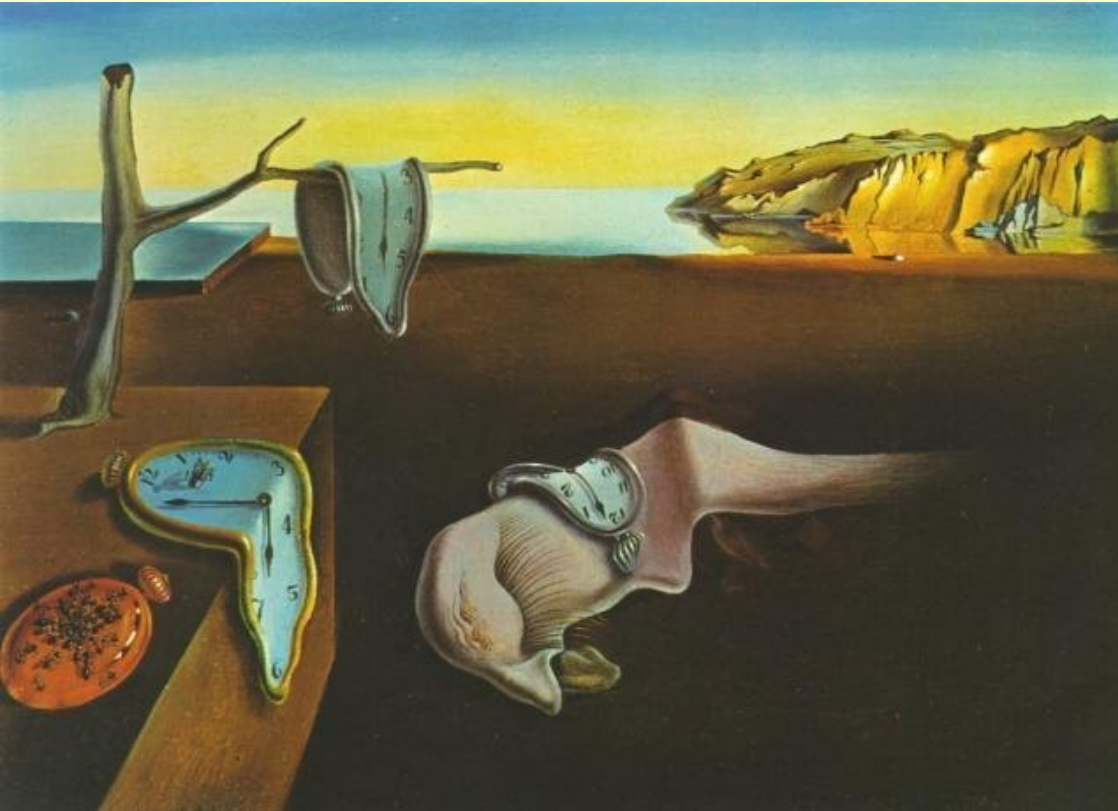

La persistència de la memòria

La persistència de la memòria

Documentació general

Catalogació:

Autor: **Salvador Dalí**
(1904-1989)

Títol: **La persistència de la memòria**

Cronologia: **1931**

Localització: **MoMA (Nova York)**

Estil: **surrealisme oníric**

Anàlisi material:

Dimensions: **24 cm x 33 cm**

Suport: **tela**

Tècnica: **oli**

<http://personal.telefonica.terra.es/web/jack/dali/dali.htm>

SURREALISME

El Surrealisme apareix el 1924 amb el primer manifest surrealista elaborat per André Breton (escriptor i ideòleg del grup). Aquest donà la definició:

"Surrealisme, nom masculí, pur automatisme psíquic pel qual s'intenta expressar verbalment o per escrit l'autèntica funció del pensament. Pensament dictat en absència de tot control exercit per la raó i al marge de tota preocupació moral o estètica"

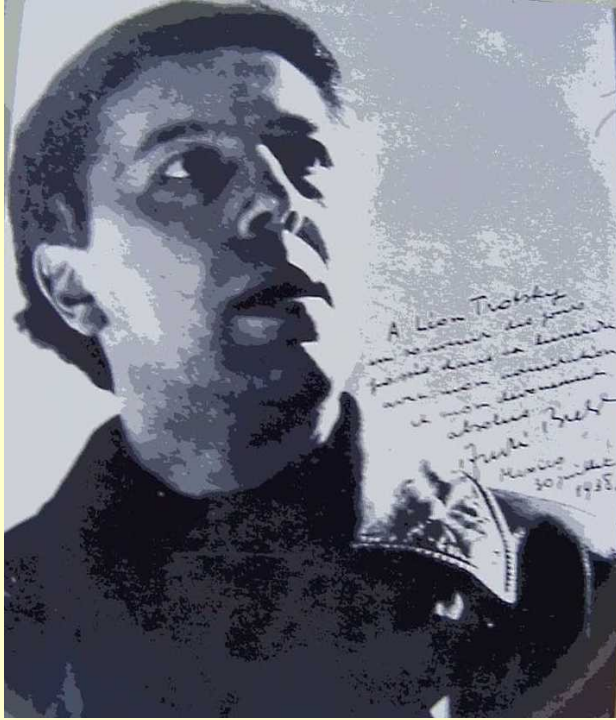
El 1930 Bretón elaborà un segon manifest. Aquest moviment també s'anomenà Superrealisme, ja que Bretón va dir:

"Crec en l'encontre futur d'aquells dos estats, tan contradictoris en aparença, com són el somn i la realitat, en una espècie de realitat absoluta, de superrealitat"

Context històric:

Neix al període d'entreguerres, a partir de les teories de Freud: una persona té el món del conscient que el controla, però el món del subconscient existeix sense el control de la persona. Els surrealistes intenten pintar aquest món dels somnis. Per als surrealistes la paraula discorre tant de pressa com les imaginacions i les associacions verbals automàtiques, idea que podia servir per a la creació artística.

Teories de Breton

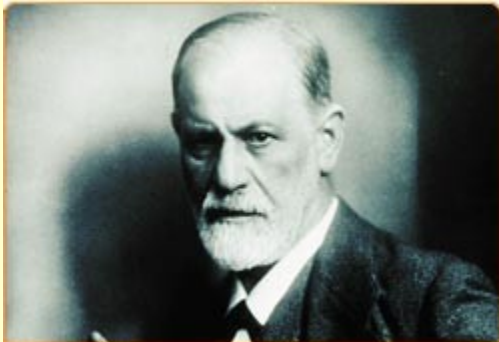

AUTOMATISME

- Coneixement de la Psicoanàlisi de Sigmund Freud. El 10 octubre de 1921 visita a Freud a casa seva.
- La teoria psicoanalítica es basa en l'associació lliure d'idees i defensa l'AUTOMATISME.
- Breton ja havia tingut ocasió d'experimentar amb tècniques derivades de les investigacions de Freud quan treballava d'auxiliar en un hospital, durant la Primera Guerra Mundial.
- Practica a partir de 1921 l'AUTOMATISME (sessions d'escriptura automàtica) i escriu "ELS CAMPS MAGNETICS".

SOMNI

- Coneixement de "La interpretació dels somnis" de Freud, publicat l'any 1900.
- Importància del somni per evadir-se de la raó.

El gust estètic de Sigmund Freud era molt tradicional: Freud mai no acceptà l'obra dels artistes surrealistes, només li interessà una mica la pintura de Salvador Dalí, que el visità a Londres durant la Segona Guerra Mundial.

Característiques dels Surrealisme

- Influència de les **teories psdicoanalítiques de Freud**: importància de l'**inconscient**, rebuig de la omnipotència de la raó, cert nihilisme. Es produeix un cert conreu del **tema eròtic** en les dimensions del sexe.
- Propugnaven un **esteticisme involuntari** basat en l'**automatisme**, en el grafisme instintiu, en el qual la mà no es deixa conduir per cap dictat del pensament. Es busca **representar el fet psíquic elemental i pur**.
- Trenquen amb les convencions socials, fan grans **excentricitats**... Les típiques dites de Dalí són exemple de l'automatisme irracional.
- Pinten formes allargades, **espais buits i opressius**, metamorfosis, etc. Trets que es troben molt clars en certes obres de Dalí.
- Principals **pintors**: Dalí, Miró, René Magritte, André Masson, Max Ernst, Yves Tanguy, Marc Chagall.
- Mètode **paranoico-crític** de Dalí: consistia en descobrir, mitjançant l'al·lucinació, nous significats en imatges i objectes existents per fer-los visibles en l'art. Per Dalí la paranoia no designava cap malaltia sinó que l'utilitzava com a potencial creatiu.

Salvador Dalí (1904-1989)

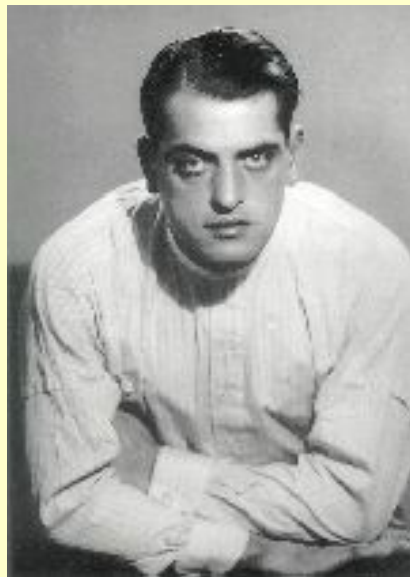
Va néixer a Figueres el maig de 1904. Com explica en la seva biografia, de petit havia de portar flors la tomba que tenia el seu nom, la del seu germà mort. Aquest tenia el nom que li van posar a ell. Aquest fet el va traumatitzar i li creà una gran inestabilitat emocional convertint-se en un noi insegur, acomplexat i ple de pors.

Va ingressar el 1921 a l'Escola de Belles Arts de San Francisco, a **Madrid**, d'on fou expulsat el 1926. Va viure a la **Residència d'Estudiants** de Madrid on va conèixer a Federico Garcia Lorca, Luís Buñuel i Rafael Alberti, entre altres artistes. Amb els dos primers faria gran amistat.

Lorca i Dalí

Luís Buñuel

Un chien andalou

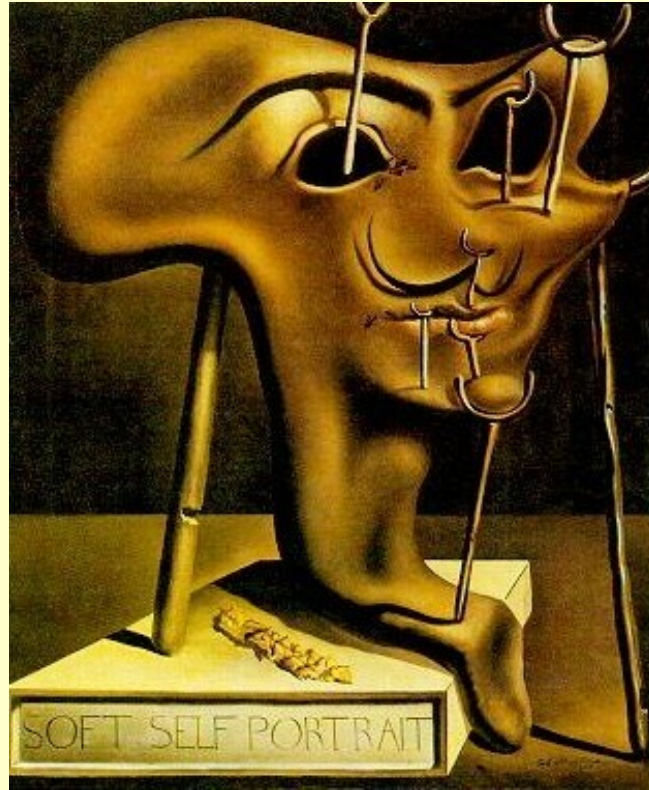
Pel·lícula que va realitzar Dalí amb Buñuel a París, el 1929

L'any 1929, durant la seva segona estada a París, va conèixer a Picasso, i el 1930 es va adherir al moviment surrealista, del qual fou apartat més endavant per les seves idees materialistes i monetàries. La seva pintura d'aquesta època es basa en el seu **mètode "paranoic-crític"**, inspirat en bona part en les teories de Freud: representava **imatges oníriques i objectes quotidians en formes compositives impossibles i sorprenents**, com els seus rellotges tous de la **"Persistència de la memòria"**, de 1931.

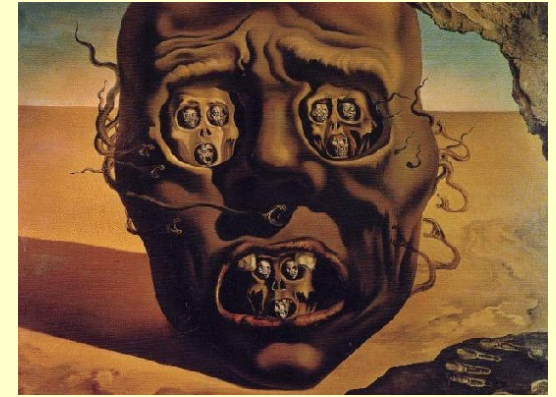
1931. Dalí soft-construction

El 1940 Dalí va marxar a **EE.UU.** quan ja havia començat la II Guerra Mundial, i hi va romandre fins 1948. Allà, la seva autèntica passió pel cinema el portà a treballar amb Hitchcock o Walt Disney. També hi organitzà festes amb el nom de "moments paranoicocrítics".

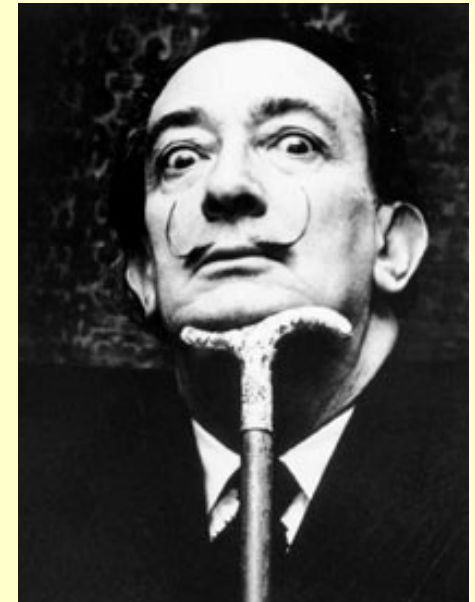

1941, Autoretrat

Decorats per
Spellbound,
(Recorda), 1945

1940. Dalí visage-of-war

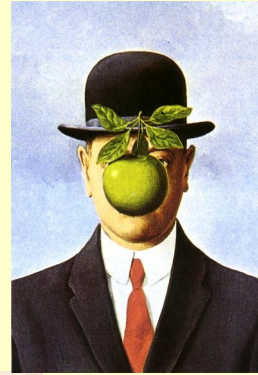
Les seves últimes obres, sovint de contingut religiós, són d'un estil més clàssic. Entre elles destaca la *Crucifixió*, de 1954 i *L'última Cena*, 1955.

A l'estiu de 1929, Dalí i Gala a Portlligat es van enamorar i ella va prendre una decisió ferma: "Ja no ens separarem mai més".

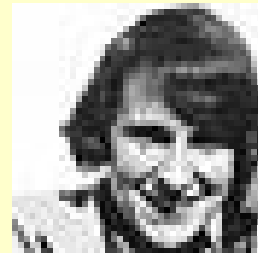
René Magritte

Lunedì

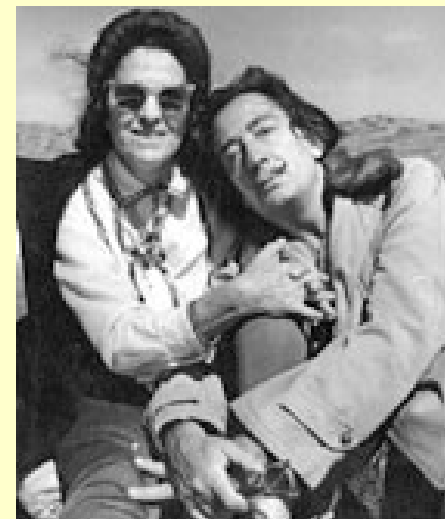
Cher ami,
merci d'avoir su si bien parler
de P. Desroches, merci d'être
si parfaitement l'ami de ma
vie, l'ennemi de toute mort.
Vous fortifiez l'image que
j'ai toujours eu de vous, à
travers vos poèmes, et votre
enthousiasme. Nous sommes
solidaires, cela, en tout
temps, à tout dit.

Paul Eluard

Paul Eluard i Gala (Helena Ivanovna Diakonova)

Troba la "musa" **Gala**

(Helena Ivanovna Diakonova)

Va néixer a Kazan (Rússia) l'any 1894. El 1913, malalta de tuberculosi, va ser enviada per la seva família al sanatori suís de Clavadel, on va conèixer el poeta francès Paul Éluard. L'any 1917 es van casar i, sota el guiatge del seu marit i dels seus amics André Breton, Louis Aragon i Max Ernst, va irrompre en l'efervescent moviment surrealista parisenc.

Estil

La tècnica pictòrica de Dalí es caracteritza per:

- un **dibuix meticulós**,
- una **minuciositat gairebé fotogràfica** en el tractament dels detalls i
- un **color brillant i lluminós**.

Al principi començà a pintar influït per estils com el puntillisme, el cubisme i el futurisme, de seguida evolucionà cap al surrealisme. A l'Escola de Belles Arts de Madrid aprengué a dominar la **tècnica acadèmica** (clàssica).

Va **convertir en art les seves obsessions personals** i les seves **experiències vitals**. Cara a l'exterior Dalí convertí en seu art en una espècie de *show* mediàtic, sembla que dominat per l'interès mercantil i també per la seva postura vital.

1924. Dalí basket-of-bread

1925. figura en finestra,

L'enigma infinit (1938). Aquest quadre de Dalí té diferents lectures. La fantasia de l'observador crea les diferents imatges. Aquest es veu sotmès a un canvi continuat i inquietant de perspectiva.

Anàlisi formal

Elements plàstics

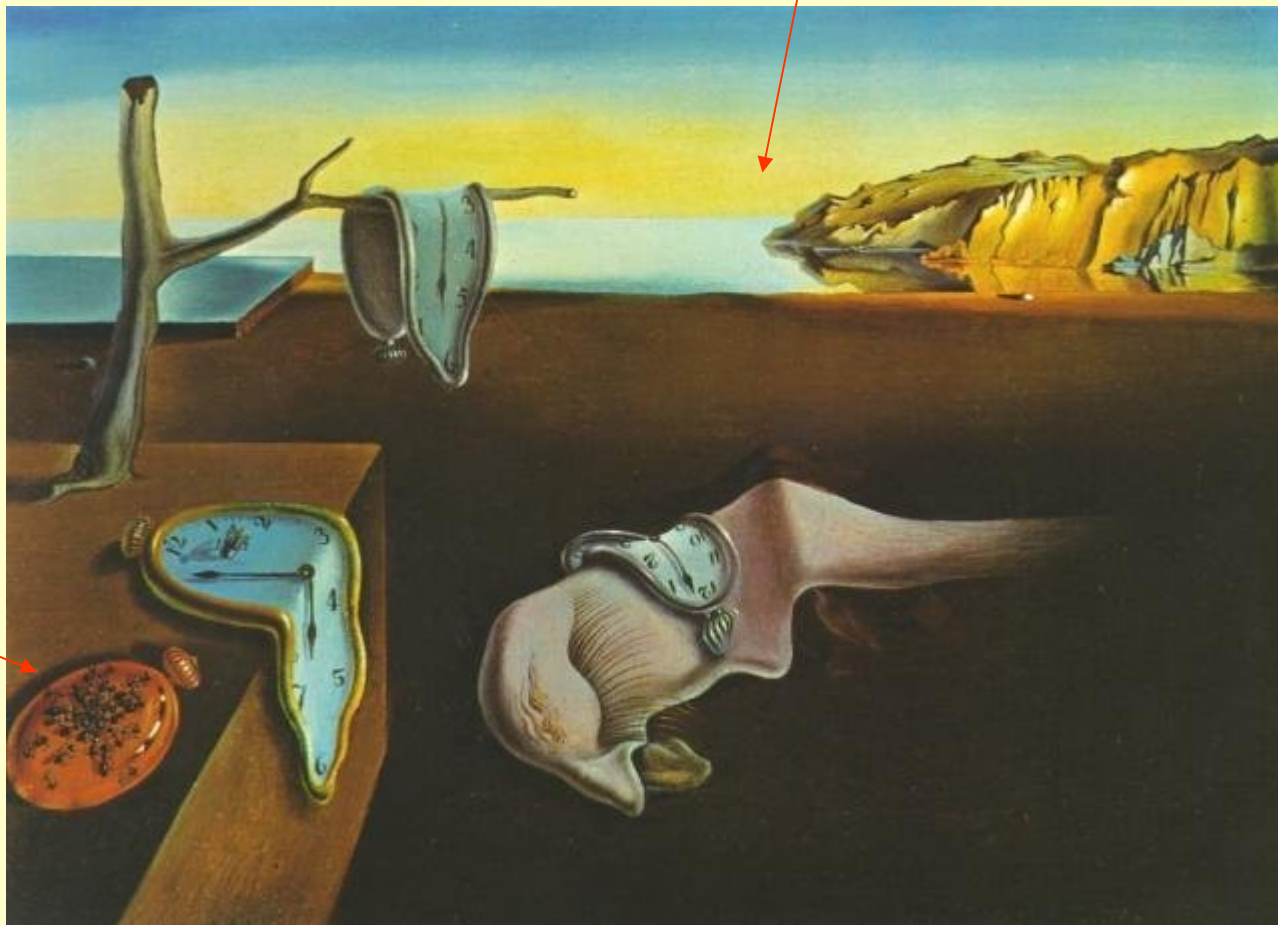
Dibuix molt precís
Detallisme acurat
Predilecció per la línia

Els colors brillants i
luminosos. Tonalitats càlides,
colors típics del Mediterrani.

Color ric i variat.
Predomini de
tons freds (blau,
grisos i blancs).
Contrast amb els
càlids (ocres,
marrons i grocs).

Realisme gairebé
fotogràfic en els
objectes i
paisatges.

Pinzellada
plana i precisa

Tècnica miniaturista

La **llum** juga un gran paper. Ambient crepuscular

Llum nítida i brillant que projecta ombres allargades.

Focus lumínic no visible, fora de la tela (part superior dreta)

Cala retallada per penya-segats rocosos. Molta llum al fons, blanca i irreal.

Llum tenebrista en primer terme. Objectes suaument il·luminats, que projecten les seves ombres i es retallen en l'espai.

Composició

Molt estudiada: en diagonals ascendent, d'esquerra a dreta

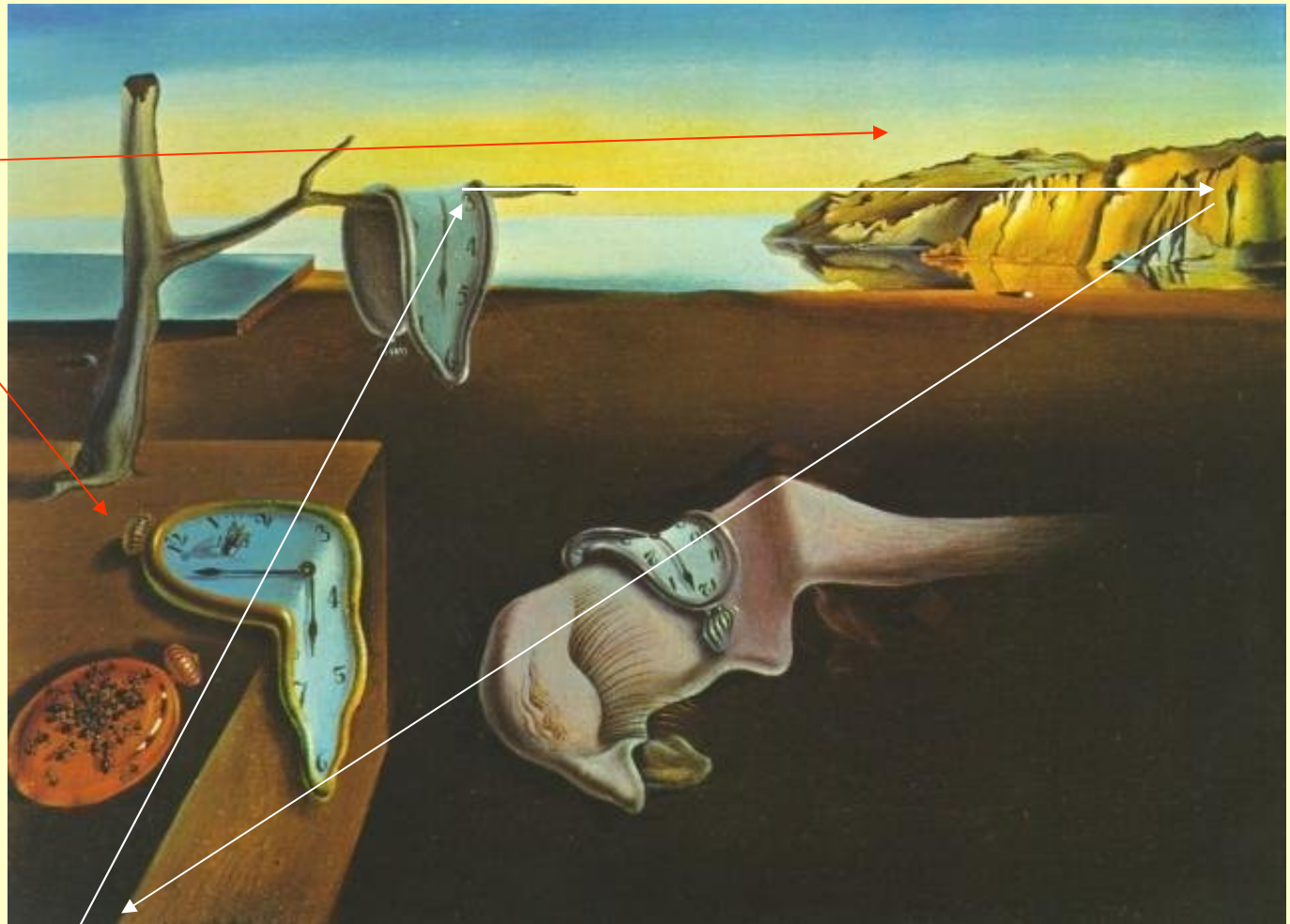
Equilibri perfecte

entre:

zona de les roques i

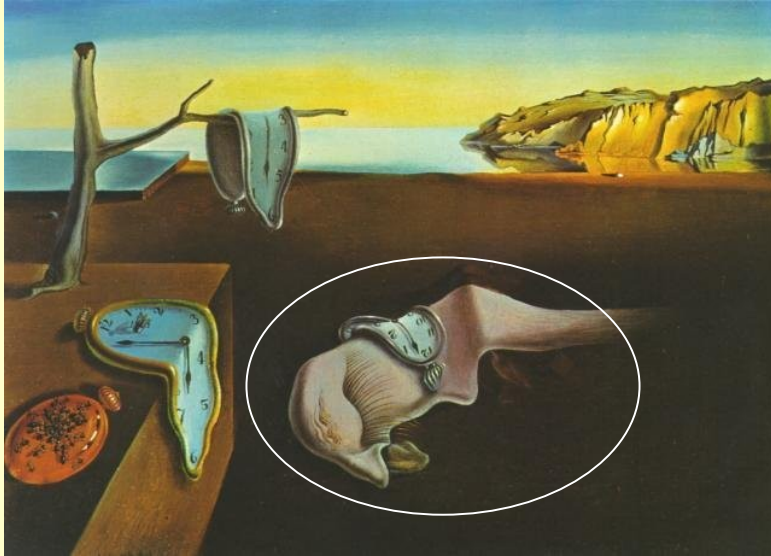
zona de rellotges
tous.

El costat esquerra
(rellotges, taula,
olivera) queda
compensat per la
força de la llum de
la dreta.

La diagonal de la taula ens du al rellotge tou de la branca de l'olivera, la qual porta la mirada a les roques daurades, i de nou als rellotges.

Paisatge de capvespre

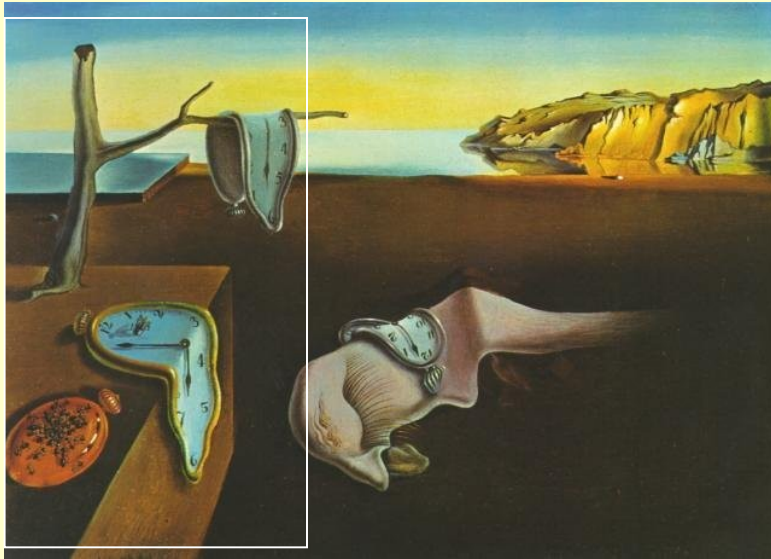

Al centre un cap tou amb un gran nas del qual surt una llegua carnosa i llarga. No té boca i el coll es perd en la foscor.

Sobre la figura hi ha un rellotge de butxaca tou

L'ull tancat té unes enormes pestanyes

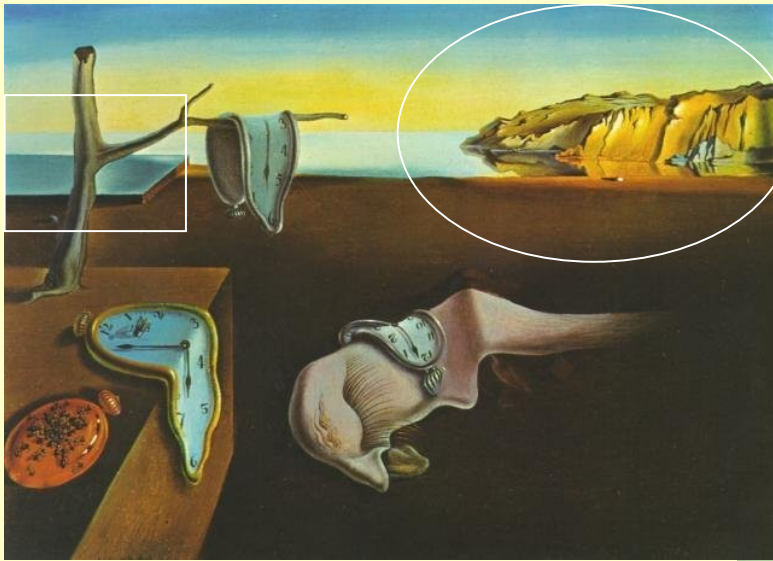

Sobre el "moble" o pedra rectangular de l'esquerra hi ha 2 rellotges més:

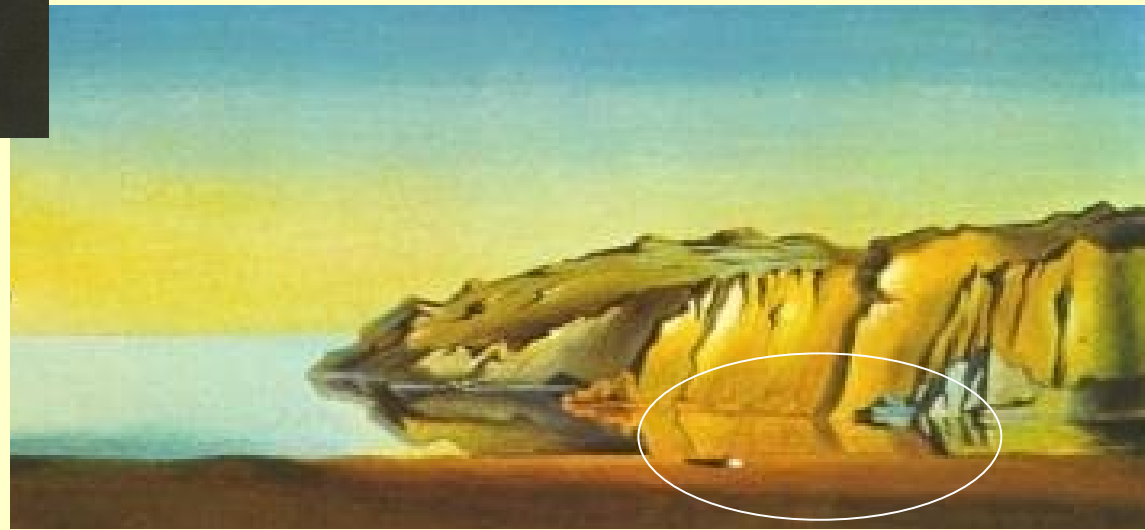
- . Un **més petit**, tancat, ple de formigues.
- . L'altre **molt més gran** i tou, deformat sobre el moble, amb una mosca que marca les 7h.

Del moble surt un arbre trencat, amb una sola branca sense fulles de la qual penja una altre rellotge tou.

Al fons hi ha una calla i uns penya-segats, molt il·luminats. Hi ha una pedra més petita i rodona, que projecta l'ombra sobre la sorra de la platja deserta. L'aigua reflecteix les roques. El mar i el cel són del mateix color blau.

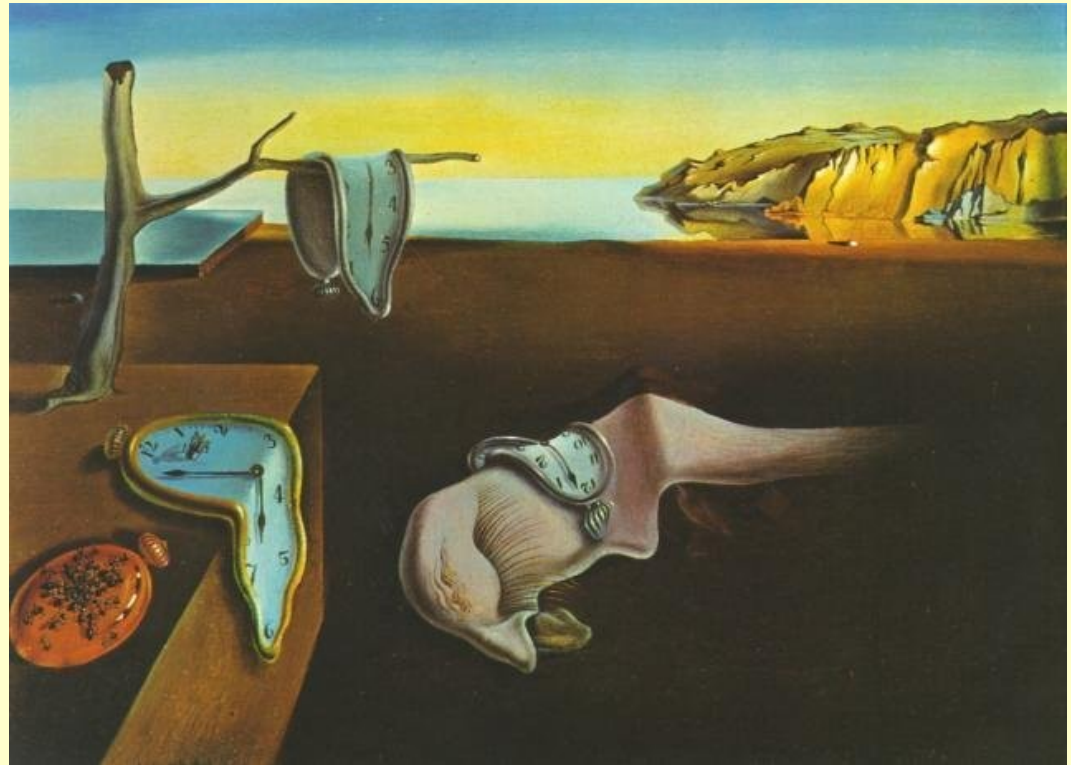
Darrere l'arbre hi ha una plataforma rectangular, blava, que connecta amb el mar.

És un paisatge irreal i atemporal, solitari i irreal

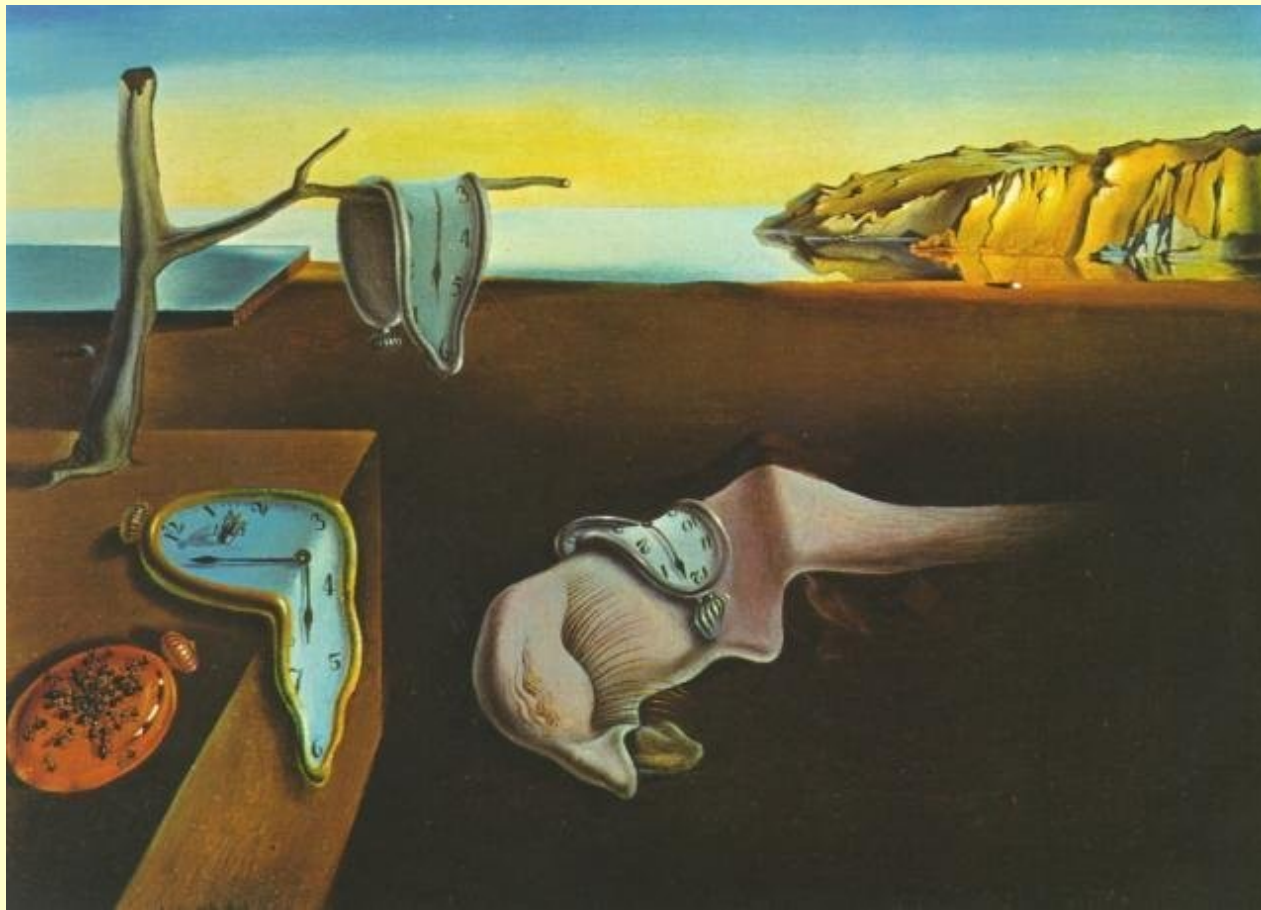
Interpretació

Dalí representà el paisatge que li era més proper, Portlligat; les roques del fons són des del Cap de Creus, els colors del cel i del mar són els de l'Empordà.

Hi ha 3 rellotges tous i un de rígid, en diferents llocs i formes. Tots marquen una hora diferent. L'únic rígid està tancat i ple de formigues.

L'obra evoca l'etern problema del **pas del temps** utilitzant una escena del tot irracional, procedent del món dels somnis, de l'inconscient. Aquesta és una de les preocupacions més artificials i il·lògiques de l'ésser humà. Un dels objectes que ens recorda constantment aquest fet és **el rellotge, és la memòria persistent del pas del temps**. Tot és efímer i fugisser, tot és desfà i es descompon amb el pas del temps, com els rellotges tous de Dalí. La memòria fa que allò passat encara visqui en la persona: els records. Els rellotges tous poden representar la memòria, el passat, i el dur el present encara no integrat en la memòria.

El fet de que cada rellotge marqui una hora diferent vol dir que **el temps és un concepte relatiu**. El paisatge persisteix en la memòria, el temps o el cap de l'home són efímers, mortals, caducs.

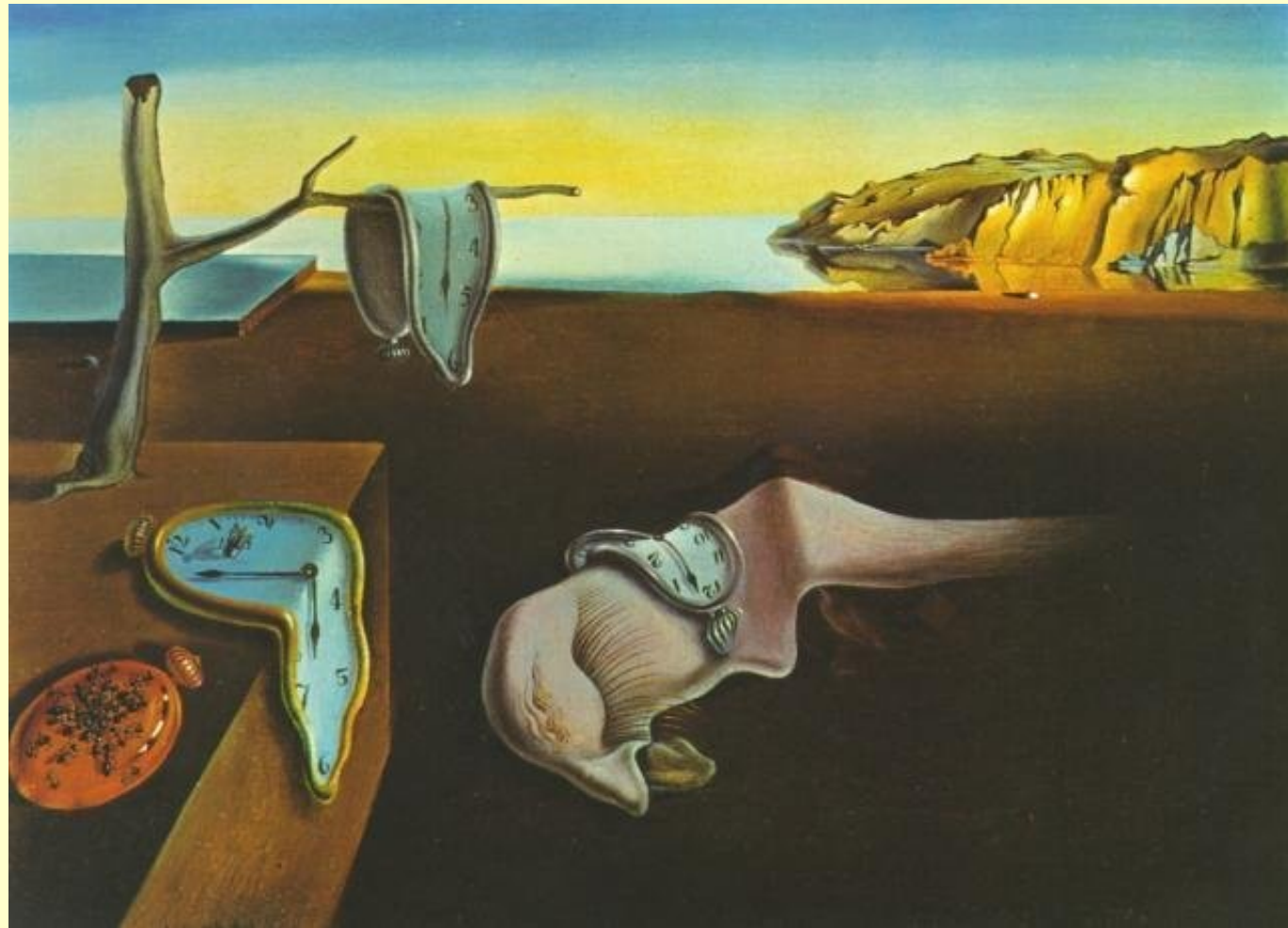
Una altra preocupació de Dalí era la **immortalitat**, la permanència, l'eternitat. El **paisatge integra els elements "durs"** de l'obra, que persisteixen en el temps i perviuen en la memòria: el mar, les roques, el moble, l'arbre... Aquests persisteixen i **els "tous" es desfan**, donen sensació de relativitat del temps.

Representa un món oníric, fet dels desitjos i les pors amagades del pintor.

La relació entre els elements del quadre es troba entre el somni i l'al·lucinació.

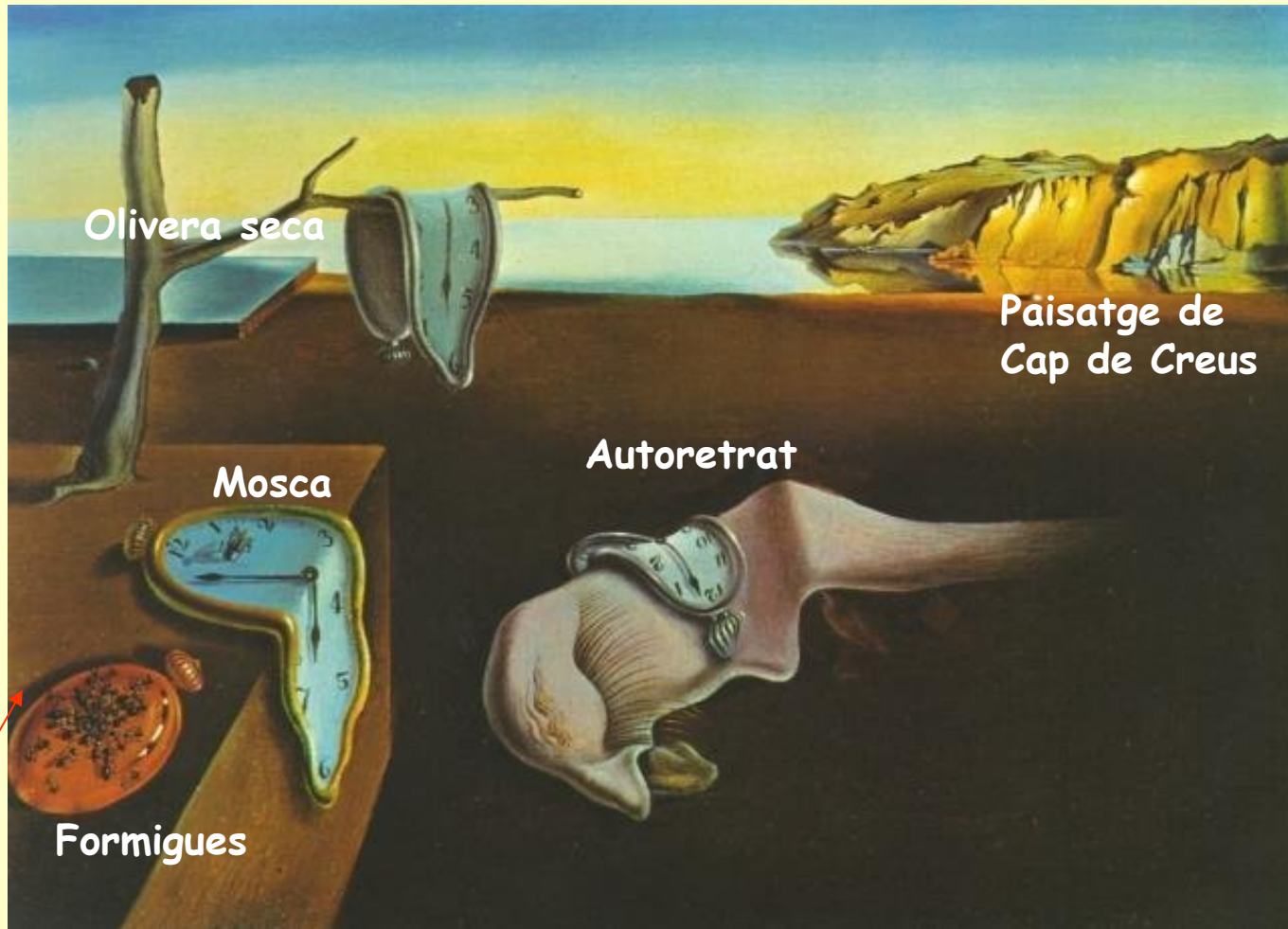
Dalí deia que els seus quadres eren "fotografies de somnis pintats a mà"

Reflecteixen la seva admiració per Vermeer i Meissonier. Acostumava a inspirar-se en mestres del passat i contemporanis

Ple de símbols i imatges que expressen les seves obsessions.

És un quadre que, com en la major part de l'obra de Dalí, respon a un estímul biogràfic exterior, ja que tota la seva obra serà com una contemplació de si mateix. És compendi i resum de totes les seves obsessions.

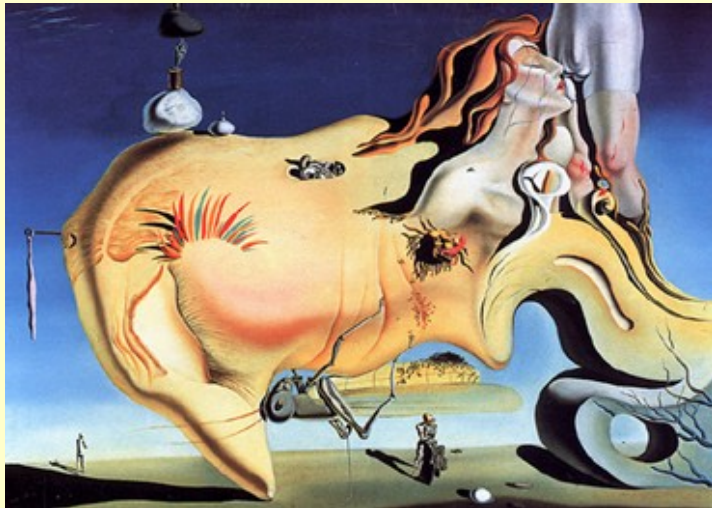

Mosca i formigues són símbols de la putrefacció, de l'art decadent, de la mort.

Un trauma d'infantesa de Dalí era la por irracional als insectes, la llagosta, les formigues...

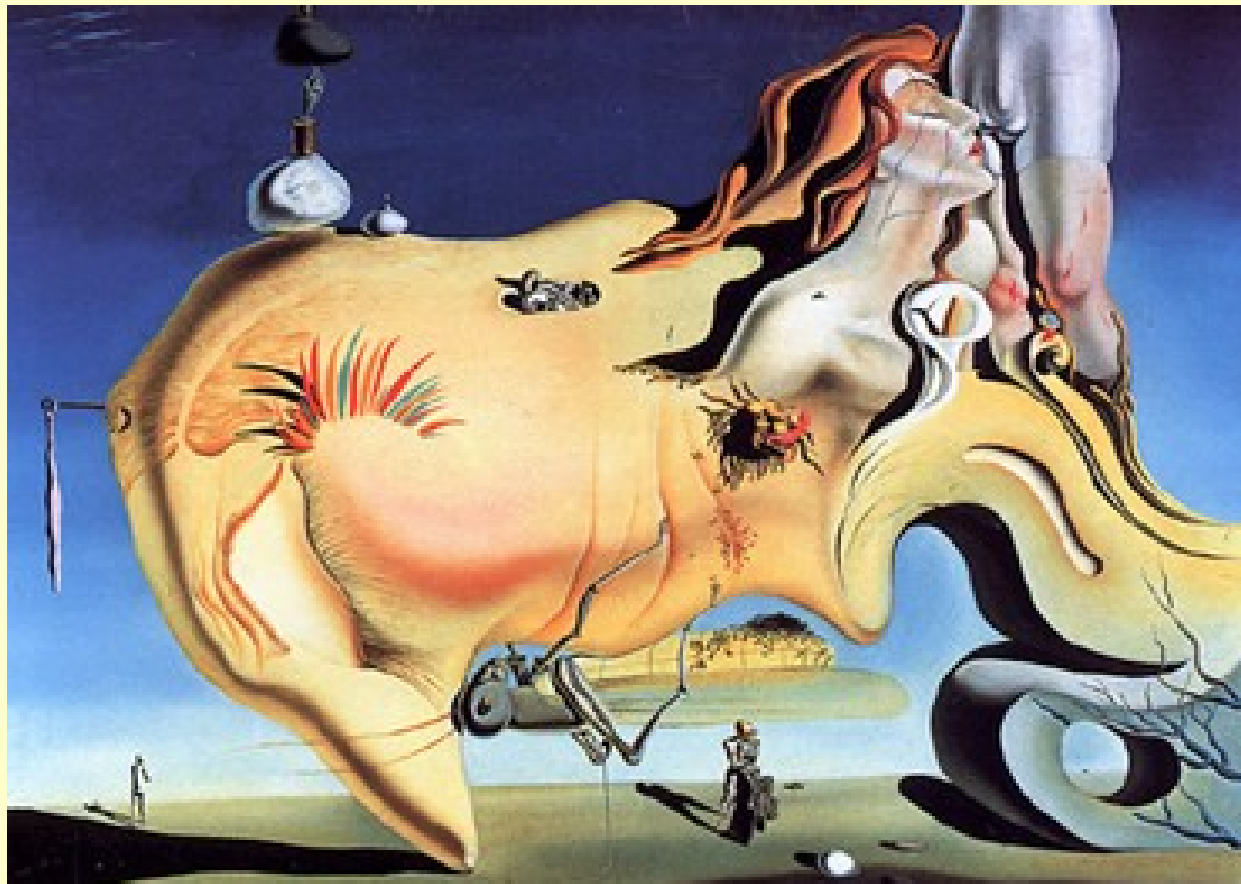
El rostre del centre de la pintura és una aproximació al mateix Dalí dormint. Aquest model ja l'havia fet servir en el "Gran masturbador"

Dalí coneixia l'obra de Freud i ja s'havia unit als surrealistes, per la qual cosa utilitza les idees de Freud transformant-les, ja que en elles hi troba les explicacions de la seva personalitat, els seus problemes i les seves obsessions sexuals.

Dalí pintà **El gran masturbador** a l'estiu de 1929, en record de Gala, que després seria la seva dona.

En aquest any realitzà un segon viatge a París. El motiu fou rodar la pel·lícula "Un Chien andalou" amb Luís Buñuel. De retorn a l'estiu a Cadaqués i rep la visita del matrimoni Magritte i de Paul Eluard i la seva esposa Gala, de la qual s'enamorà.

1945.mi mujer desnuda...

També en l'origen de **La persistència de la memòria** trobem la seva obsessió per Gala. Aquest fet donà pas al Dalí més creatiu de finals dels anys 20 i principis dels 30.

Va pintar el quadre una tarda després de dinar, amb mal de cap, quan Gala havia marxat amb uns amics. La inspiració la trobà en un formatge camembert que havien pres i en els problemes filosòfics del que era "super.tou" en el formatge. Després de dues hores, quan Gala va veure l'obra la va definir "com una quadre impossible d'oblidar per a qui l'hagi vist, ni que sigui un instant"

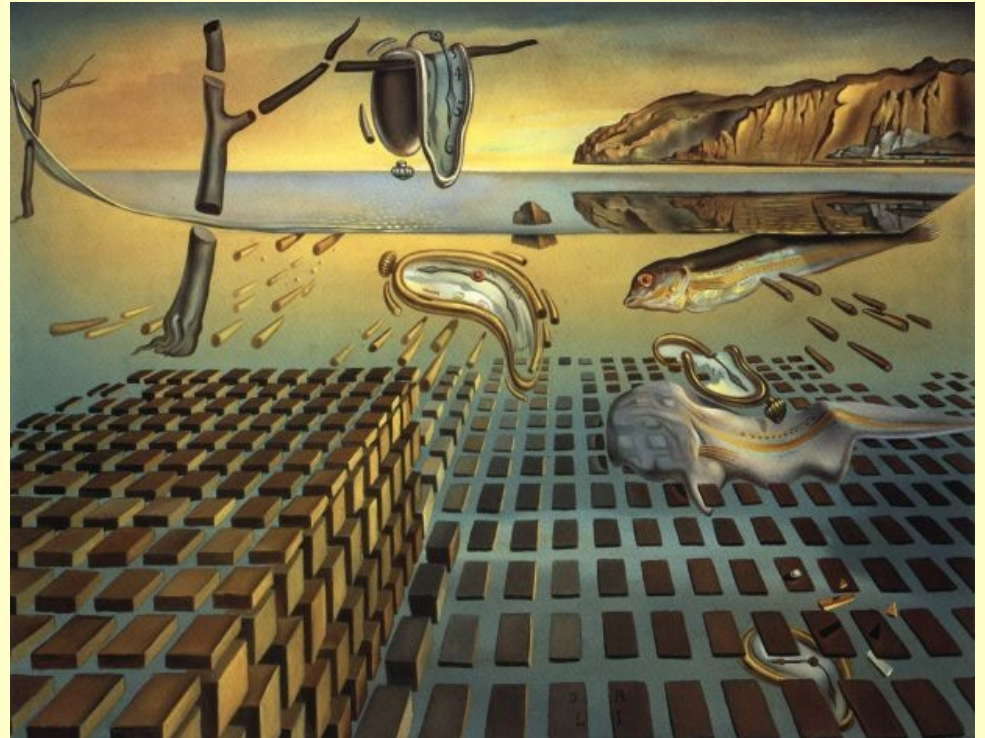
El quadre fou exposat per primer cop a París a la Galeria Pierre Colle el juny de 1931, i el galerista Julien Levy la va comprar, i el 1934 passà a formar part de la col·lecció permanent del MoMA.

Models i influències

Dalí va tenir formació acadèmica, i en les seves obres segueix els pintors detallistes, com H. Bosch, Bruegel el vell, Arcimboldo... Admirats pels surrealistes. També l'influí la pintura metafísica de G. De Chirico. Tècnicament Vermeer per la seva minuciositat. Dins la modalitat objectiva i figurativa del surrealisme, Dalí es relacionà amb Magritte, Ernst i Dalvaux, que utilitzaven una tècnica quasi fotogràfica per imitar la realitat.

Més tard reinterpretà aquesta obra, quan es trobava en un període misticonuclear, i en la nova pintura destacà la naturalesa corpuscular de la matèria i els aspectes metafísics. El rellotges tous suren en l'espai... Va ser l'impacte que l'era atòmica produí en Dalí.

Desintegració de la persistència de la memòria
(1952-1954) Museu Dalí - St. Petersburg, Florida

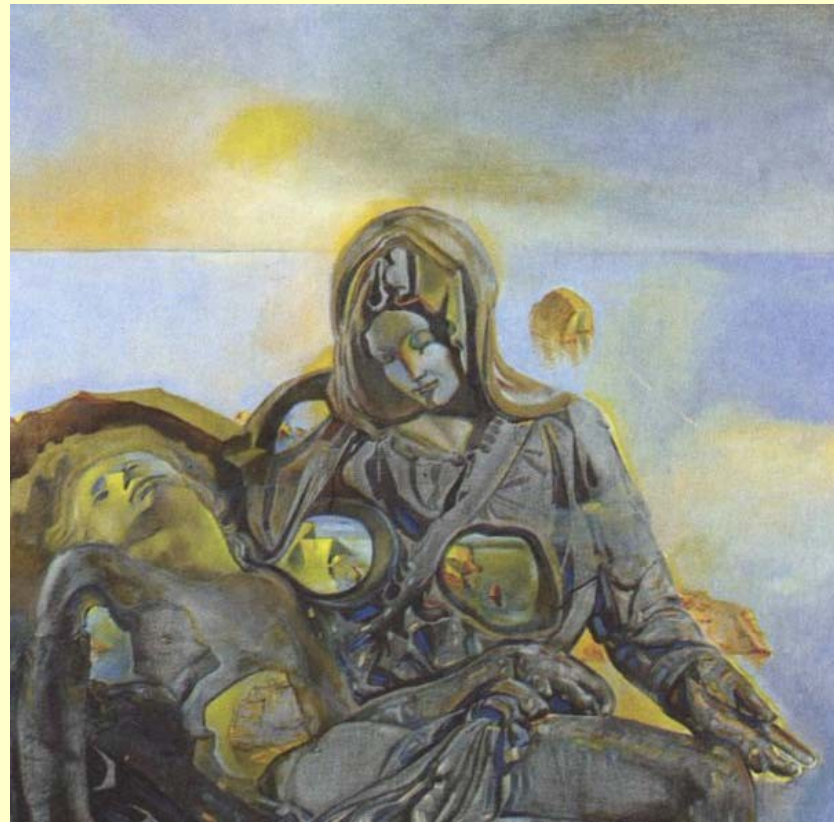
1949. Leda atòmica

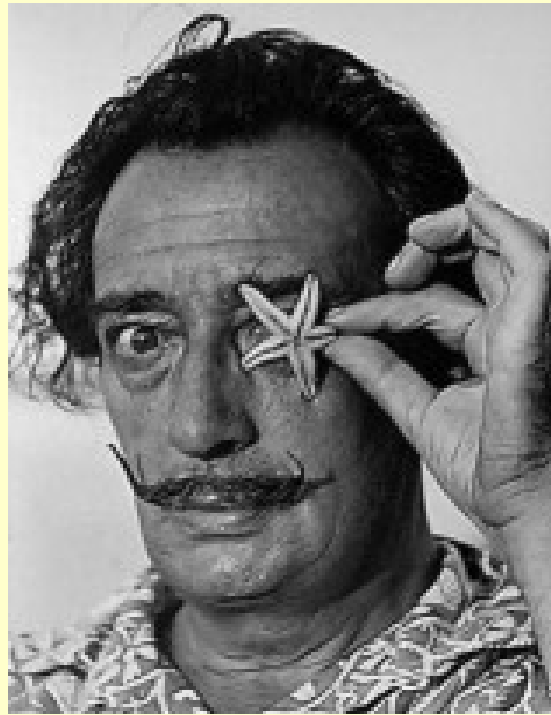
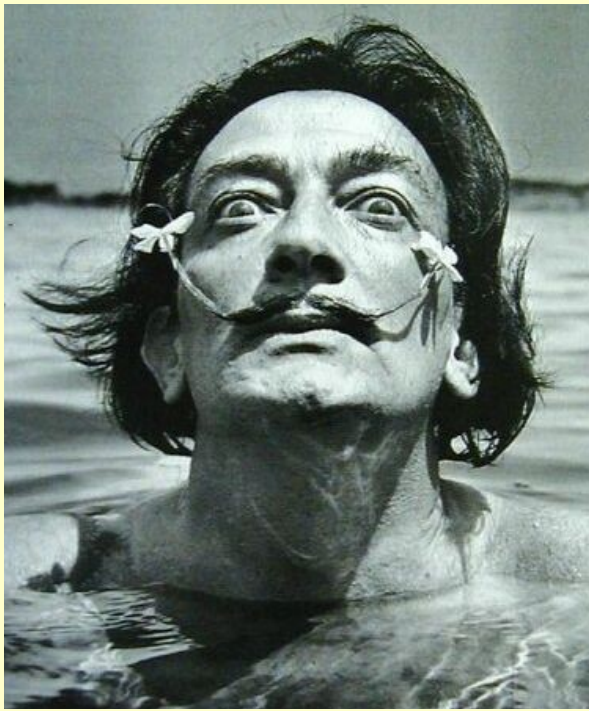
1952. Galatea de las esferas

1972. Dalí amb Gala d'esquena

1982. Pietat

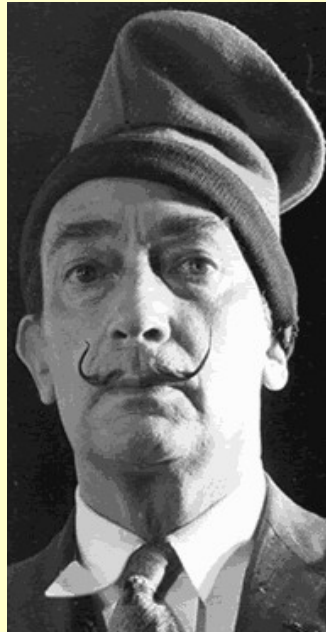
Un artista polifacètic

Un dels pocs artistes
ahora populars i
significatius del segle
XX.

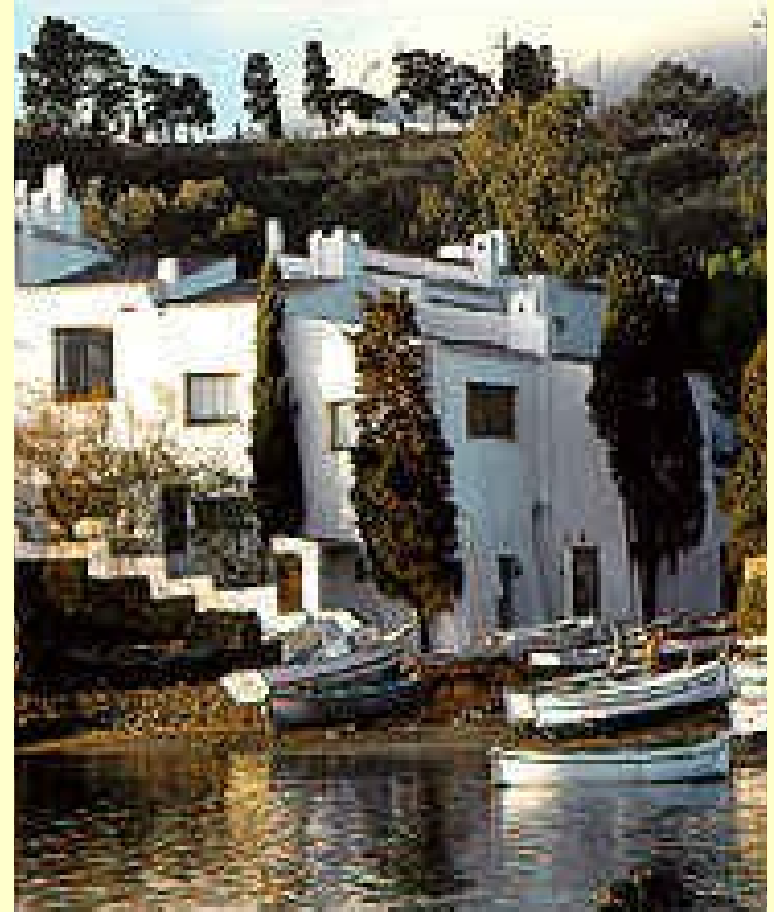
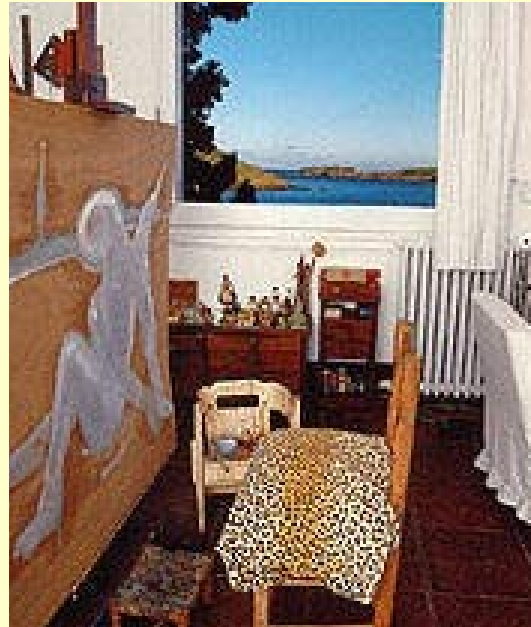
Un pallasso?

Un farsant?

Un estafador?

Casa-Museu Salvador Dalí. Portlligat

La casa-museu està situada a la badia de Portlligat, al nord de Cadaqués.

La casa està formada per un conjunt de barraques de pescadors, comprades en diferents moments.

Casa-Museu Castell Gala Dalí. Púbol

El castell medieval de Púbol.

Durant els anys setanta va ser la residència de l'esposa del pintor i a principi dels anys vuitanta la seva pròpia.

Teatre-Museu Dalí de Figueres.

Torre Galatea

El Teatre-Museu Dalí, inaugurat el 1974, va ser construït sobre les restes de l'antic teatre de Figueres.

El Pati

Aquest espai és el cor del Teatre-Museu i està dividit en dos parts:

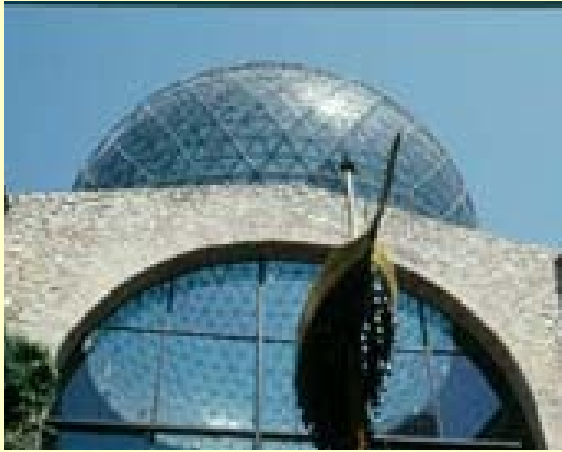

Pati Interior

Pati de Butaques

El Pati Interior

Sota la cúpula es troba la cripta on reposa el cos embalsamat de Salvador Dalí.

L'escenari de l'antic teatre es va convertir en un pati interior.

Coronat per una nova cúpula de l'any 1998.

Un tità de cos foradat vetlla el descans etern del seu creador i no pot evitar que li caigui una llàgrima amb forma de xiprer.

El Pati de butaques

Les parets de l'antic Pati de butaques contenen jeroglífics de l'era moderna: lavabos i maniquins hieràtics, monstres de pedra, fanals modernistes i esquelets d'animals. L'heura s'enfila pels murs com si fos la selva amazònica.

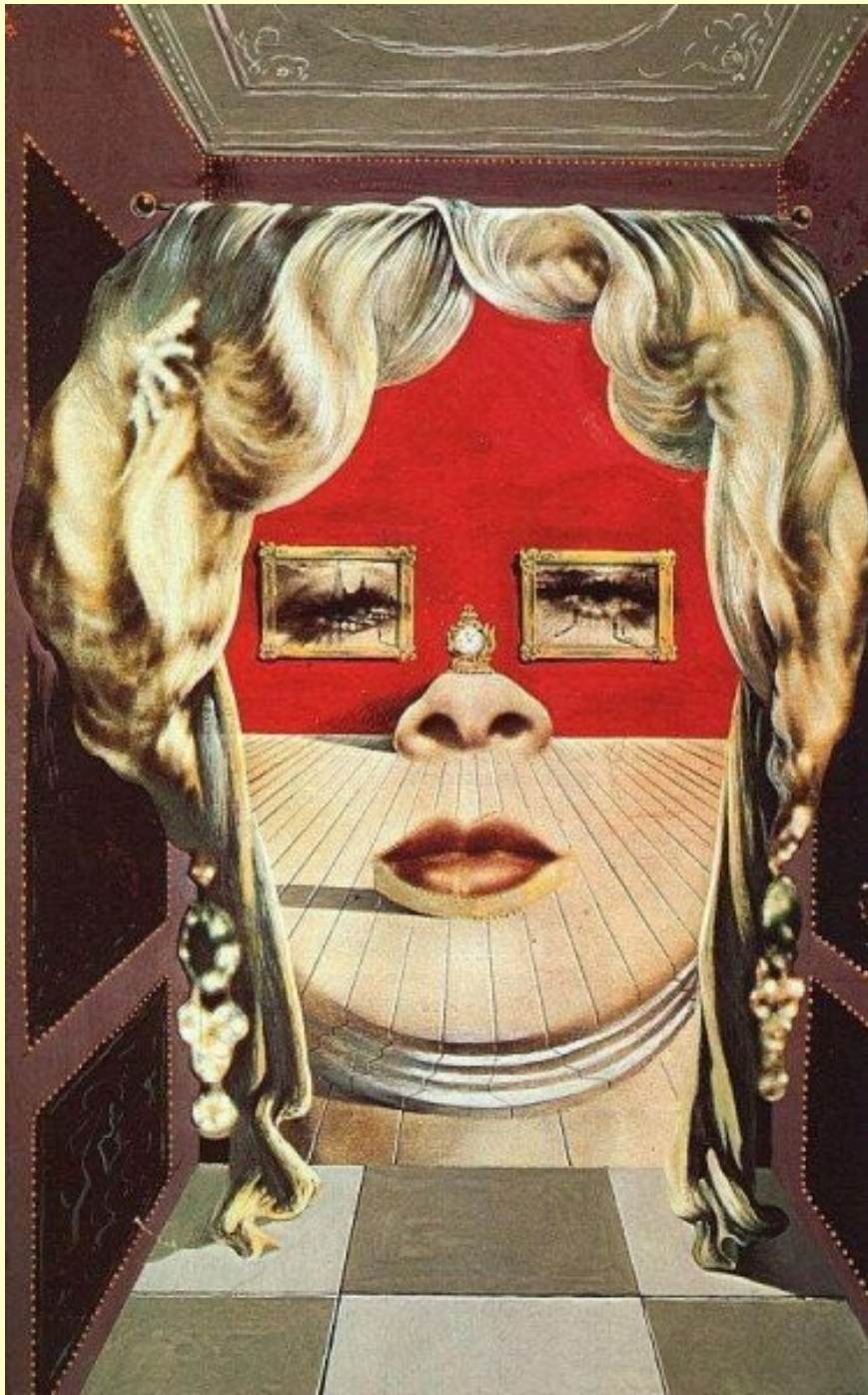
Carro naval 1978

Curiosa instal·lació escultòrica on la barca de Gala s'alça gloriosa cap als núvols protegida per un paraigües i sostinguda per una columna de pneumàtics.

Sota la seva proa, el Cadillac Plujós junt amb l'escultura opulenta de la reina Esther d'Ernst Fuchs.

Cara de Mae West utilitzable com apartament 1934

Mae West (1892-1980)

Actriu nord-americana.

Dona molt vistosa y provocativa que es va acomiadar de la gran pantalla per la porta gran amb 85 anys i explotant, encara, la imatge de símbol sexual.

Sala Mae West 1974

Instal·lació feta per l'arquitecte Òscar Tusquets amb la supervisió de Dalí.

Perruca (cortines) feta per Lluís Llongueras

Quadres d'edificis com a ulls

Llar de foc com a nas

Parquet com a forma de la cara

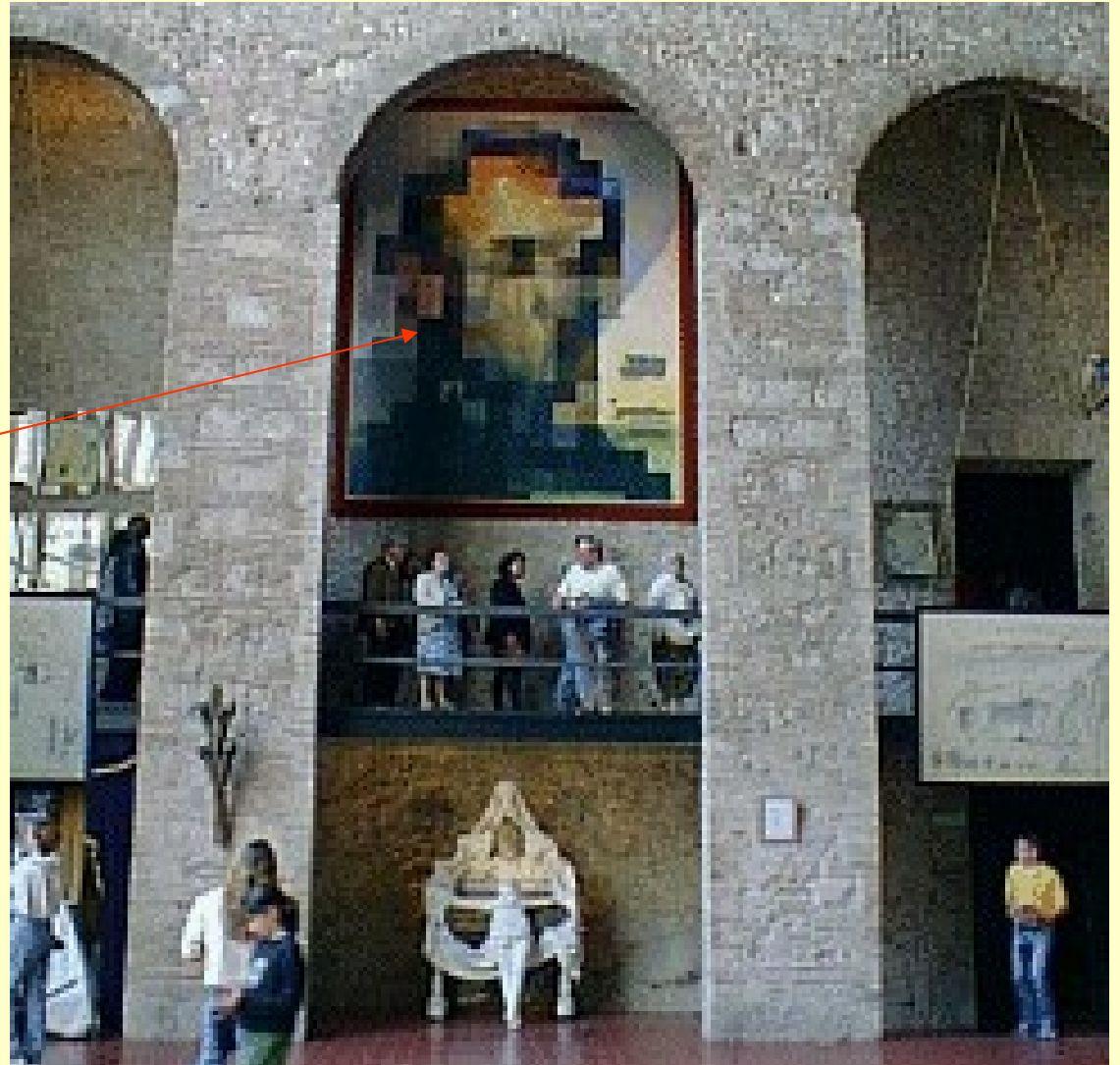

Sofà dissenyat per Salvador Dalí

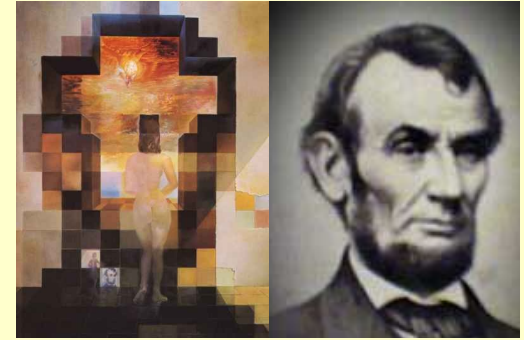
Gala d'esquena mirant la Mediterrània
1974 -1976

252,2 x 191,9 cm

Gala d'esquena mirant la Mediterrània

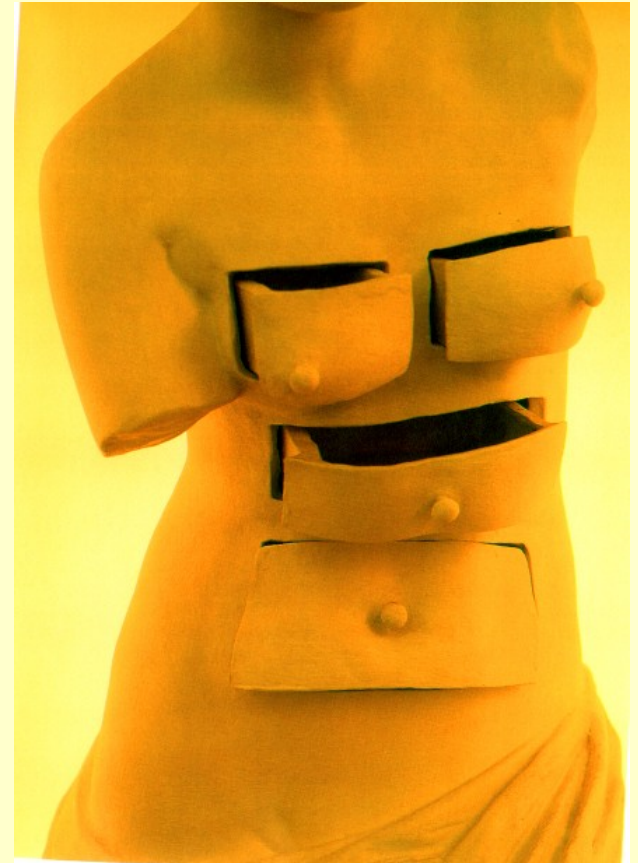
Pintat a partir del petit retrat d'**Abraham Lincoln** (president nord-americà del 1861 al 1865) que apareix als bitllets de cinc dòlars. Allunyant-nos mica a mica de la imatge (20 metres) es va recompondre la silueta d'Abraham Lincoln, formada pels rectangles geomètrics multicolors.

.

Venus de Milo amb calaixos

1936 (1964)

La Venus amb calaixos
en el cos i en el cap

Al obrir-los, un pot trobar el que
busca de si mateix.

Obres de joventut:

1924: Luís Buñuel

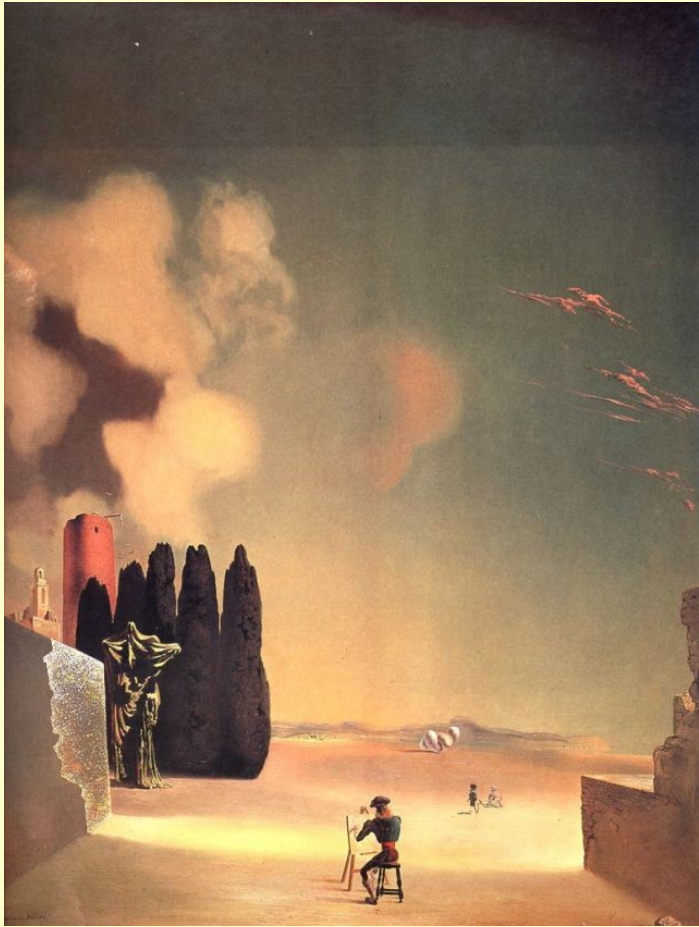
1924: Cistell de pa

1925: Noia d'esquena

1925: Mirant per la finestra
(la seva germana)

**1925. Retrat
del seu pare**

1934. Dalí enigmatic-elements

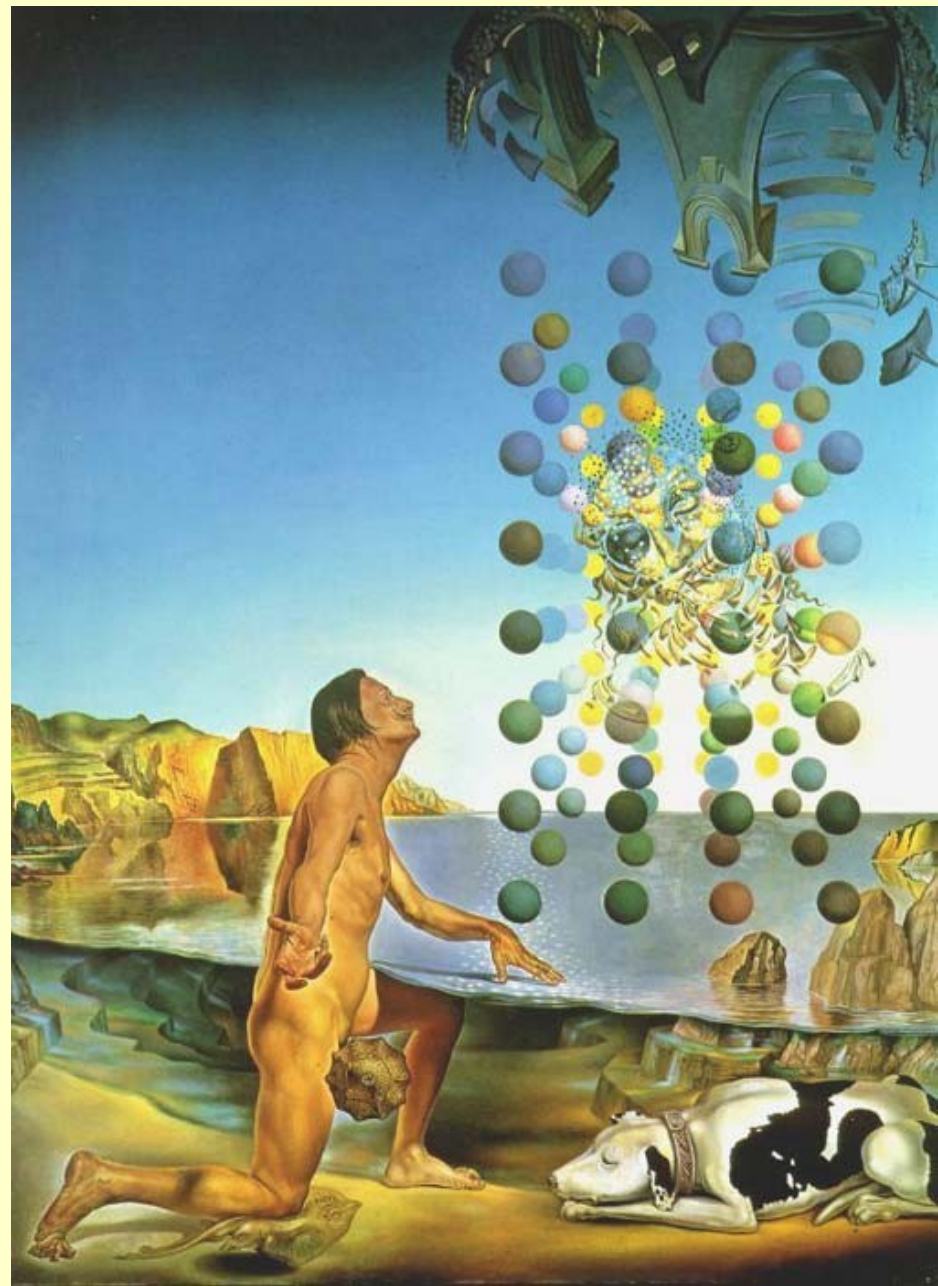

1937. Dalí metamorfosi... Enigma de Hitler

1941. La mel es més dolça que la sang

1954. Dalí desnudo